

ધોરણ : 7

ગુજરાતી

પાઠ - 10

કલયની અવકાશી સફર

અભ્યાસ / સ્વાધ્યાય

અભ્યાસ

1. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો ઉત્તર શોધીને તેનો કમ-અક્ષર
પ્રશ્ન સામેના માં લખો.

(1) 'વલથની અવકાશી સકર' પાઠમાંનો મિત્રોનો અનુભવ કયા
માસનો હતો ?

(અ) એપ્રિલ

(ખ) જૂન

(ગ) મે

(ઘ) જુલાઈ

- (૨) રાતા રંગથી ઝાંખાં રચનાનો આકાર કેવો હતો ?
- (ક) સમચોરસ
- (ખ) લંબચોરસ
- (ગ) ગોળ
- (ધ) લંબગોળ**

(3) ત્રણેથ મિત્રો કયા ગ્રહ ઉપર હતા ?

(અ) ચંદ્ર

(ખ) સૂર્ય

(ગ) ટિટાન

(ધ) વલથ

(૪) પૃથ્વી ઉપર કઈ ધાતુ મેળવવા પરગ્રહવાસીઓ જસાચિશે
મોકલવાના હતા ?

(૫) પેટ્રોલિયમ માટે

(૬) યુરેનિયમ માટે

(૭) ચાંદી માટે

(૮) સૌના માટે

2. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-એક વાક્યમાં આપો.

(1) ઉનાળાના વેકેશનમાં વલયની અગાશીમાં ક્રોણ-ક્રોણ સૂતા હતા ?

➤ ઉનાળાના વેકેશનમાં વલયની અગાશીમાં વલય અને એના બે ભાઈબંધો વિસ્મય અને વિરાટ સૂતા હતા.

(2) વિસ્મયે અંધારા આકાશમાં શું જોયું ?

➤ વિસ્મયે અંધારા આકાશમાં પ્રકાશિત એક લાલ ટપકાને નીચેની તરફ આવતું જોયું.

(3) વિસ્મય, વિરાટ અને વલયમાં કઈ સમાન બાબતો હતી ?

➤ વિસ્મય, વિરાટ અને વલયમાં એ સમાન બાબતો હતી કે તેઓ અભ્યાસમાં હોશિયાર હતા અને વિજ્ઞાનમાં એમને ખૂબ રસ હતો.

(4) વિરાટનો હાથ પકડી વિસ્મયે શું કહ્યું ?

➤ વિરાટનો હાથ પકડીને વિસ્મયે પોતાનું અનુમાન જણાવતાં કહ્યું કે આ પ્રકાશિત ગોળો એ સ્પેસ શટલ જેવું બીજા ગ્રહનું અતિ આધુનિક યાન હેવું જોઈએ.

3. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(1) પરગ્રહનું યાન કેવું લાગતું હતું ? વર્ણન કરો.

➤ પરગ્રહનું યાન રાતા રંગથી ઝળળતું હતું. એનો આકાર લંબગોળ ઈડા જેવો હતો. એની આસપાસ અવર્ણનીય વિચિત્ર વાસ આવતી હતી. તેને ક્યાંય દરવાજો કે બારી નહોતાં. કમળની પાંદડીઓની જેમ તે અવાજ કર્યા વિના ખૂલતું હતું ને બંધ થતું હતું.

(2) પરગ્રહવાસીનું શરીર કેવું લાગતું હતું ?

►પરગ્રહવાસીનું શરીર રાખોડી રંગના રબરમાંથી બનેલું હોય તેવું નરમપોચું લાગતું હતું. તેને નાક-કાન જેવું કંઈ નહોતું. આંખો કપાણથી ઘણી નીચી, વિચિત્ર અને સંપૂર્ણ ગોળ હતી. આંખો પર પાંપણો નહોતી. માથાનો ભાગ મોટો હતો અને તેની પર વાળ નહોતા. રાખોડી રંગના માથા પર એરિયલ જેવી બેટ્રણ રચના લગાડેલી હતી. તેના હાથમાં વિચિત્ર લાંબાં આંગળી પર પુશબટન જેવી સ્વિચો હતી.

(3) ટોર્ચના પ્રકાશથી પરગ્રહવાસી ઉપર શી અસર થઈ ?

➢ વલયે ટોર્ચના પ્રકાશનો શેરડો પરગ્રહવાસી બોસ પર નાખ્યો.
બોસથી લાલ રંગ સિવાયની તરંગલંબાઇનો પ્રકાશ સહન થઈ શકતો
નહોતો. એક સામાન્ય ટોર્ચ અહીં શક્તિશાળી શક્તિ પુરવાર થઈ.
બોસનો રઘ્યરિયો રાખોડી દેહ આ રતા રંગના પ્રકાશમાં જ વિકાસ
પાખ્યો હતો. તેથી આ સફેદ પ્રકાશથી એને બળતરા થવા લાગ્યી,
એના દેહમાંથી યાંત્રિક અવાજ આવવા લાગ્યો અને એનું રઘ્યરિયું.
પોચું શરીર ઓગળવા લાગ્યું.

(4) ત્રણેય મિત્રોના જીવ પાછળ કેમ ખેંચાવા લાગ્યા ?

➢ જીવ ત્રણ મિત્રોની નજીક આવ્યો. તેણે વારાફરતી ત્રણેયના હાથને પોતાના હાથ વડે સ્પર્શ કર્યો. તેના હાથમાં આંગળાં લાંબાં ને વિચિત્ર હતાં. આંગળા પર પેરાશૂટ જેવી સ્વીચો જડાયેલી હતી. એનો સ્પર્શ થતાં ત્રણેય મિત્રોના શરીરમાં કશોક પ્રવાહ વહ્યો. આથી ત્રણેય મિત્રો એ વિચિત્ર જીવ પાછળ ખેંચાવા લાગ્યા.

સ્વાધ્યાય

1. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(1) શનિના ઉપગ્રહ ટિટાન ઉપર રાતો પ્રકાશ શા માટે છે ?

➤ શનિના ગ્રહ ફરતા વલયો છે. એમાંના બે વલયોમાંથી સૂર્યપ્રકાશ પરાવર્તન અને વકીલવન પામી એવી રીતે ટીટાન ઉપર આવે છે કે માત્ર મોટી તરંગાલંબાઈ ધરાવતો લાલ રંગ જ ત્યાં પહોંચે. એટલે ટીટાન ઉપર રાતા પ્રકાશ સિવાય બીજો પ્રકાશ જ નથી.

(2) પરગ્રહવાસી બોસ પૃથ્વીવાસીઓને કેવી જસાચિઠી મોકલવા માંગતો હતો ?

►પરગ્રહવાસી બોસ પૃથ્વીવાસીઓને એવી જસાચિઠી મોકલવા
માંગતો હતો કે આખી પૃથ્વી પર જેટલો યુરેનિયમ ધાતુનો જથ્થો છે,
એ તેમને મોકલી દેવામાં આવે, પરગ્રહવાસીઓને, ત્યાંની
જમીનમાંથી તે મળતું નથી અને એમનું મુખ્ય બળતણ યુરેનિયમ છે.
જો એમ કરવામાં નહિ આવે તો પૃથ્વી પરની સમગ્ર માનવજાતનું
તથી નિકંદન કાઢી નાખશે.

(3) વલય અને તેના મિત્રો પરગ્રહવાસીઓના કબજામાંથી કેવી રીતે છુટ્યા ?

>વલય અને તેના મિત્રો પરગ્રહવાસીઓના કબજામાંથી, ટોર્ચને આધારે
છુટ્યા. ટોર્ચના સકેદ પ્રકાશથી પરગ્રહવાસીઓના બોસને બળતરા
થવા લાગ્યી, દેહમાંથી યાંત્રિક અવાજો થવા લાગ્યા ને એનું રબ્બરિયું
પોચું શરીર ઓગળવા લાગ્યું. આથી એ વિચિત્ર જીવોમાં દોડધામ
મચી ગઈ. બોસનું મૃત્યુ થયું. આમ, વલય અને તેના મિત્રો,
પરગ્રહવાસીઓના કબજામાંથી છુટ્યા.

2. નીચે આપેલાં વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો.

(1) અરે, આ વગર દિવાળીએ રોકેટ કોણે ફોડ્યું વળી !

➤ વલય

(2) “આ... આવું મોટું પ્રકાશિત ગોળા જેવું શું હશે ? ”

➤ વિરાટ

(3) “આ કોઈ બીજા ગ્રહનું યાન લાગે છે.”

➤ વિસ્મય

(4) “હું નીરે જઈ મારા મમ્મી, પચ્છા અને કાકાને જગાડું ? ”

► વલય

(5) “મોટાઓ આપણે માનીએ તેટલાં નીડર નથી હોતા !

► વિરાટ

(6) ‘તો, અમે પૃથ્વી પરથી સમગ્ર માનવજાતનું નિકંદન કાઢી નાખીશું !’

► બોસ

(7) ‘ଉઠને, જો કેટલો દિવસ ચઢી ગયો !’

► વલયનાં મમ્મી

3. પાઠમાં આવતા અવકાશ-વિજ્ઞાન અને અંગ્રેજી ભાષાના શબ્દો શોધો. આ શબ્દોનો અર્થ મેળવી વાક્યપ્રયોગ કરો.

- (1) રોકેટ (2) સ્પેસ શાટલ (3) એ.સી. (4) વાઇબ્રેશન (5) જેલ (6) રિમોટ
- (7) એક્સ્ટ્રા ટેરેસ્ટ્રીઅલ (8) બોસ (9) પિયાનો (10) હેશ બોર્ડ (11) કન્ફ્રોલ બોર્ડ
- (12) સ્પીકર (13) ટોર્ચ (14) બેટરી.

- (1) હું ક્યારેય 'રોકેટ(= અવકાશી યાન)' માં બેઠો નથી.
- (2) સ્પેસ 'શાટલ (= અવકાશયાન)' ઈડા જેવા આકારનું હોય છે.
- (3) ઉનાળામાં લોકો 'એ.સી. (= વાતાનુકૂલિત યંત્ર)' નો ઉપયોગ ઠંડક મેળવવા માટે કરે છે.

- (4) 'વાઇબ્રેશન(= ધૂજારી)' નો અનુભવ થતાં, નિભિલને લાગ્યું કે ધરતીકંપ થયો.
- (5) 'જેલ (= કેદઘાનું)' ગુનેગારો માટે હોય છે.
- (6) 'રિમોટ(= નિયંત્રક)' નો ઉપયોગ ટીવી ચેનલ બદલવા થાય છે.
- (7) ઊડતી રકાબી એ 'એસ્ટ્રા ટેરેસ્ટ્રેઓલ(= પરગ્રહવાસી)' ની શોધ લાગે છે.
- (8) અમારા કાર્યાલયના 'બૌસ (= ઉપરી અધિકારી) 'પિયાનો (= પશ્ચિમનું વાધ)' સરસ વગાડે છે.

(9– 12) પરગ્રહીએ 'ડેશ બોર્ડ (= ગુણક કક્ષ)' પર આંગધીઓ ફેરવી,
આંગધીઓ જેવી અટકી ત્યાં 'કન્ફ્રોલ બોર્ડ (= નિયંત્રણ કક્ષ)
ની' 'સ્પીકર (= સાંભળવા માટેનું સાધન)' જેવી રચનામાંથી
અંગ્રેજુમાં અવાજ આવ્યો.

(13 – 14) 'ટોર્ચ (= બત્તી):' 'બેટરી (= વીજસંગ્રહક સાધન)' થી ચાલે
છે.

4. તમને આવેલ સ્વરૂપ વિશે નોંધ લખો.

► એક રાત્રે મને સપનું આવ્યું. મારી મમ્મી મને મેળામાં લઈ ગઈ હતી. હું એની આંગળી પકડીને મેળામાં ફરતો હતો. ભીડમાં આંગળી છૂટી ગઈ. મમ્મીને શોધવા લાગ્યો અને રડવા લાગ્યો. ત્યાં લોકોએ મને એક બાજુ લઈ જઈ બેસાડ્યો. લોકોએ છાનો રાખવા જાતજાતની વસ્તુઓ મને આપી. કોઈએ મારુ, નામ, હું ક્યાં રહું છું તે પૂછ્યું. હું બેઠો હતો ત્યાં અનેક વસ્તુઓનો ઢગલો થઈ ગયો. મને થયું કે આ બધું હું શી રીતે ઘેર લઈ જઈશ. જો મમ્મી મેળામાંથી ઝડપથી મળી જય, તો આ બધું એ ઊંચકી લેશે. હું પાછો એની આંગળી પકડી લઈશ... હું રડવા લાગ્યો, ત્યાં એકાએક મારી આંખ ખૂલી ગઈ. હું મમ્મી સાથે પથારીમાં સૂતો હતો.

5. ખરાં-ખોટાંની નિશાની કરો.

- (1) 'દિવ્ય સારો છોકરો છે.' વાક્યમાં ‘સારો’ એ ગુણવાચક વિશેષણ છે. ✓
- (2) પ્રાંતિક નાનું શહેર છે. વાક્યમાં ‘નાનું’ એ ક્રમવાચક વિશેષણ છે. ✗
- (3) દોડ-સ્પર્ધામાં તેનો ત્રીજો નંબર આવ્યો. વાક્યમાં ‘ત્રીજો’ એ ક્રમવાચક વિશેષણ છે. ✓
- (4) નિધિ સો રૂપિયા લઈ મેળામાં ગઈ. વાક્યમાં ‘સો’ એ સંખ્યાવાચક વિશેષણ છે. ✓

6. એકમાંથી અનેક શબ્દો બનાવો.

આપેલા ઉદહરણ મુજબ શબ્દના મૂળાક્ષરો પરથી નવો શબ્દ બનાવો.

ભારત : આ = ભાવ, ર = રમત, તે = તલવાર

(1) આજાદી – આ = આરતી જા = જાડ દી = દીવી

(2) દેશસેવા – દે = દેવજ શ = શરમ સે = સેવક

વા = વાળ

(3) અફસર – અ = અરજી ફ = ફણસ સ = સરોવર

ર = રકાબી

(4) એન્ટ - એ = એવ ન = નગારું ત = તળાવ

(5) અમીરી - અ = અફસર મી = મીનારો રી = રીત

THANKS

FOR WATCHING